

Beyoğlu Anadolu İmam Hatip Lisesi

MARILÂS

AYLIK KÜLTÜR EDEBİYAT DERGİSİ SAYI:5 NİSAN 2015 CEMAZİYELÂHİR 1436

İMTİYAZ SAHİBİ

Beyoğlu Anadolu İmam Hatip Lisesi
Adına Okul Müdürü
Mahmut Yelek

TETKİK EDEN

Ragıp Küçüker
Süleyman Ocakçı

YAYIN KURULU

Akif Akyıldız
Abdullah Faruk Çiftler
Muhammed Musa Bakar

YAZAR-ŞAİR

ABDÜLHADÎ - Abdülhadi Uysal
AFRASİYAB - İ. Ethem Erdoğan
KÂFÎ - Mehmet Akif Çetinkaya
SANTURÎ - Abdülbaki Yaşat
MÜŞAHİD - Alibaz Dursun
ADEM - Enes Şamil Kiraz
MUŞTU - Akif Akyıldız
FUÂD - Fuat Sarı
ZÎRUH - Mert Sönmez
ÂŞİKÂNE - Enes Kavas
DERVÂH - Musab Gültekin
HAYALÎ - Ömer Faruk Narin
HÜŞYÂR - Abdullah Faruk Çiftler
MİSAFİR - Mustafa Yasir Demirkol
ZİVEKÂR - Muhammed Musa Bakar

Editor'den

Bismillahirrahmanirrahim.

Bir dergide en az okunan belki de okunmayan kısım editör bölümü imiş. "Nasil olsa orada bir şey anlattığı yok, zaman kaybı olmasın" derler imiş. Biz yine de 'editör'den bölümünü pas geçmiyoruz. Elimizden geldiğince, kalemimiz yettiğince bir şeyler karalıyoruz.

Bu sayımızda tarih var, aşk, iman, isyan var. Aşk imandan gelir. Hakiki aşk Allah aşkıdır. Hakiki aşkı elde eden adam kâinata meydan okuyabilir. Topçu hocamıza göre de isyan imanın gerekliliği. Allah'a ulaşmak için, hakkıyla iman için isyan... Hayatta önümüze çıkan engelleri kademe kademe aşmak ve ulaşmak hakiki imana. Tarih... Tarihtir geçmişini okuyan insana geleceği hissettiren. Kişi geleceğe parlak gözlerle bakabilir, geleceğin karanlığını iman nuruyla delebilir. "Biz tarihimizi imanla yazdık der atalarımız, sayfaları kanla değil iman nuruyla yazdık." der atalarımız. Dünyaya, nefsimize isyan ederek iman ettik, gönüllerimizdeki Allah aşkıyla 'hareket' e geçtik...

Vardık, ufukta baktık ki her şey yalanmış;
"Anladım işi, sanat, Allah'ı aramakmış;
Marifet bu, gerisi çelik-çomakmış..."

İşte biz hak yolda, İslam yolculuğunda üzerimize düşen vazifeyi yerine getirmek amacıyla çıkarmaya başladığımız Mahlas Dergisi'nin altıncı sayısına ulaştık. Başta okul idaremize, daha sonra yazar, şair arkadaşlara ve emeği geçen herkese teşekkür ederiz. Hayırlı olsun.

Gayret bizden Tevfik Allah'tan...

MUHAMMED MUSA BAKAR

Ya Rasulallah!

Âlemlerin Rabbi, Allah'ın adıyla.

Sene 571'di, şereflendirdiğinde bizi Efendim, nice naatlar dile geldi seni anlatmaya. Mevlidler okundu, dualar edildi adınla yıllar boyunca. Sen, âlemlere rahmet Muhammed'sin ya Rasulallah.

Ben senin ümmetinde bir nokta, sen benim hayatıma bir yolsun Ya Rasul. Yolundan gitmeye and içtiğimde yaşım, onu henüz geçmişti. Bir kitapta okumuştum on yaşında kalbinin çıkarılıp temizlendiğini. Ve ben de "Bundan sonra temiz Peygamber'in temiz ümmeti olacağım." diyerek daha ayrıntılı okumaya başladım hayatını. Adamak için hayatımı, senin yoluna. Cefalarla, mücadelelerle dolu hayattı senin hayatın Ya Nebî. Ama; putlara tapan, birbirinin hakkına riayet etmeyen, zenginlerin fakirleri ezdiği, erkeklerin kadınları hiçe saydığı, en azılı toplumu bizlere örnek olacak hâle getiren yoldu seninkisi. Asr-ı saadete açılan hayatını gücüm yettiğince yaşamaya söz vermiştim kendime. Şimdi, sen de bil Efendim. Hayatını yaşamaya and içiyorum huzurunda.

Dün gece de seni okudum uyumadan önce. Her Ensar'a bir Muhacir kardeş edişin, merhametini herkes için gösterişin derinden etkiledi beni. "Peki ya biz?" diye fikreylerken uyuyakalmışım. Uykuda zaman nasıl geçer bilinmez. Ama ben bildim Ya Rasulallah. Rüyamda, buğular içinde bir bahçede otururken bir ses duydum, bir ses ki yeri göğü inletir, bir ses ki gönülleri titretir: "Hz. Muhammed; âlemlere rahmet, gönüllere merhamet, ümmetine duacı..."

Nebiyullah, Rasulullah, Halilullah, Veliyullah, Habibullah; bugün sabah namazını İslam'ın sancağı olmuş Osmanlı'nın baş şehri, şehirlerin anası, Peygamber hadisine nail olmuş Konstantin'de, şimdiki ismiyle İstanbul'da eda edecektir. Ve İstanbul'u gezecek, ümmetinin ahvalini nazar eyleyecektir!" Bir sıçrayışta kalktım telaş içinde. Efendimiz, biricik peygamberimiz gelecekti İstanbul'a ha? Eğer gelirse âlemlere rahmet peygamberimiz İstanbul'a bizler ne yaparız? Hemen eve koştum süratle. Ev halkını uyandırdım. "Uyanın, Efendimiz geliyor!" nidasını attım her yerde. Her yer ona layık olmalıydı. Evi bir şekilde halletmiştim. Hepimizin kölesi olduğu nice edevatı kaldırıp yerlerini kitaplarla süslemiştim. Artık hazırım derken birden sokaklar geldi aklıma. Ya sokaklarda üşüyen küçük çocukları, karton kağıt üstünde uyuyan yaşlı amcaları görürse biricik peygamberimiz? Ya yiyecek bir şeyler bulabilmek umuduyla çöp karıştıran evsizleri görürse? Ve bana sorarsa ümmetimin hâli nicedir diye. Ne cevap verebilirdim? Sokaktan sokağa koşarak, terden sular içinde kalarak sokakları da uygun kılmaya çalıştım Habibullah'a. Bir kez daha tamam demişken mescitlerimizi hatırladım. Hangi mescide buyur edecektim onu? Hangi mescide davet edecektim? Hangi mescitte sabah namazında iki üç saftan fazlası vardı? Oysa o demiyor muydu "Vallahi evlerinizde kadın ve çocuklarınızın olduğunu bilmesem sabah namazına gelmiyorsunuz diye evlerinizi yakardım." diye. Bizim evlerimiz kül olmaya mecbur değil mi? Bütün evleri dolaştım tekrar yorgunluktan ölecek duruma gelesiyeye kadar. Kim varsa "Haydi herkes şu mescide gitsin."

diyerek dolaştım evden eve. Herkes ayarlanmıştı. “Elhamdülillah” dedim. Tamam, şimdi hazırız. Kafama dank etti aniden bir şey daha. Ya Peygamberimiz okulları ziyaret ederse? Ne diyebilirim ki? Ya herhangi bir eve misafir olmak istese? Hiç boşalmayan kafeleri sorsa, sabahdan akşama kadar boş boş oturanları sorsa ne diyebilirim ki? Ve düşünmeye başladım rüyada. “Nasıl olacak?” bu iş diye. Ya da hemen bir haber salıp ertesi gün gelmesini rica etsem ondan? Bir günde ne değiştirilebilir ki? Hangi şeyi Peygamberimize layık hâle getirebilirim ki? Birkaç şeyi göstermelik düzeltmekten başka ne yapabilirim ki? “En iyisi bir ay sonra gelmesini rica edeyim.” hesaplarını yaparken telaş içinde, rüya sona erdi. Kan ter içinde uyandım. Terden üstüm başım sırlıslıkam olmuş. Kalbim göğsümden çıkacakmış gibi çarpıyordu. Ağladım Ya Nebî; gülünecek, alay edilecek, hakaretler savrulacak hâlimize ağladım.

Bir Ensar geliyor gözümün önüne bir de Muhacir. Sen kardeş tayin et-

miştin Ensar’ı Muhacir’e, Muhacir’i Ensar’a. Ensar ki senin yolunu takip için kendinde olanı sorgusuz sualsiz teslim etti kardeşine. Kendisi yemedi gerektiğinde, kardeşi yesin diye. Sen, nice badireler atlatmış Muhacir ile Ensar’ı bir kıldın Ya Rasulallah. Bize de bu hayatı miras bıraktın. “Ashabım, gökteki yıldızlar gibidir. Hangisini takip ederseniz hidayete erersiniz.” hadisinle anlattın bizlere. Ashabın ki hep birlikte hareket etti her zaman. Birlikte yaşadılar uzun yıllar boyunca, huzurla ve esenle. Hayatları hayatındı.

Sen gereksin Efendim bizlere! Hayatından parça parça kıssalar gerek. Sünnetin gerek, ashabın gerek. Kur’an’ı, izinde yaşamak gerek. Sen gelmeden bizlere, bizim sana gelmemiz gerek. Her duamızda bir âmin de senden gerek Ya Nebî!

Selamun Aleyküm.

MUŞTU

Sonsuz Sevgili

“Günler geçiyor, zaman akıp gidiyor.
Günler ayları, aylar yılları kovalıyor.
Zaman bir dakika bile durmuyor...”

Yine bir nisan ayındayız. Kimi-
ne göre güneş kimine göre bir eştir ni-
san... Bizdeki anlamı ayırırız Nisan'ın; ne
güneştir ne de bir eş. Aşktır bize Nisan,
bu ayda doğmuştur yüce insan!

Aşkın adı Muhammed'dir, kâi-
nata rahmettir, âleme merhamettir...

Aşk; şiddetli bir muhabbetir.
Bu muhabbet ise her insanda mevcut-
tur. İnsan; yaratılışı itibariyle sevmek,
âşık olmak ister. O kalbindeki şiddetli
muhabbeti biriyle paylaşmak, onunla
mutlu olmak ister. Ama bilmez ki ken-
dindeki sonsuz sevgi karşdakine fazla
gelir. Kolay kolay farkına varamaz, dü-
şünemez “Parmak izlerim bile birbirine
uymazken gayrimeşru yârim bana nasıl
uysun?” diye.

O günahlarıyla gelen haram
sevmek; onda çok büyük sıkıntılar mey-
dana getirir.

“Meselâ, haram sevmekte bir kıskançlık
elemi, firak elemi ve mukabele görme-
mek elemi gibi birçok ârizalar ile o cüz'î
lezzet, zehirli bir bal hükmüne geçer.”

O bir etkisi olmaz denilen zehir-
li bal; onun için cehenneme birer odun
atar.

Ebedi huzur; bir anlık geçici
mutluluğa(!) bırakır yerini...

O gayrimeşru muhabbet, merhametsiz-
ce bir azap olup çıkar karşısına.

Biz ise bütün bunların olmaması için
yanmamak için, Allah'tan uzaklaşma-
mak için haramdan uzaklaşırız.

Bu yüzden aşktır bize Hz. Muhammed
ve hatırlatır bize aşkı nisan.

Bizler; korkarız Allah'tan. O'nun ve Pey-
gamberi'nin sevgisi yeter bizlere.

Faniyiz, fani olanı istemeyiz...

O sonsuz olan sevgimizi sonsuz olana
veririz ve deriz ki:

“Allah'ım madem sen varsın ve bâkisin.
Giden gitsin, sen bana yetersin!..”

Ey nebiler nebisi, efendiler efendisi
Sen mahlûkatın sebep-i vücûdusun
Ey Allah'ın rahmeti, kâinat dürdanesi
Sen mahlûkatın eşrefi mahlûkusun

Ey gönüller sultanı, şu gördüğün ümmet-i beşer
Yalnız seni okur, seni ister, seni söyler
Dîdan eyleyince beşer, seni vakt-i mahşer
Bir tebessüm et, değmesin ümmete keder

Ey Nur-i dilârâ, ecmelu salât sanadır
Katre-i şer senden bir hayli uzaktır
Kâinata vacip olan sana sonsuz selamdır
Şefaet et ya Rasûl ümmet buna muhtaçtır

Ey Nebi! Nur cemalin bizde ancak hayalî
Halimiz viranedir eğer olmazsa hakiki

HAYALÎ

Âlemlerin müsebbibi, Rahman'ın mahbubusun
Ya meşime-i şebten doğan şems
Müteveccî'nin dermanı, Nurun alâ nursun

Nâdan bilse ismin, dîvâne olur
Dîvâne duysa ismin, vîrâne olur
Vîrâne görse cismin, meczup olur
Enbiyanın nihayeti, Nurun alâ nursun

Aşk-ı mehcur olan sahib-i endâm
Sevdadır kalbi, ancak sana muhtaç
Şu garip kulu mahrum etme Canandan
Sevdanın bidayeti, Nurun alâ nursun

Eşkim gözlerimi âmâ eder iken
Aşkını gönle pinhân eyleme
Selamların Ahmedî, Nurun alâ nursun

Şair vuslatı can ile bekler iken
Sarf et gönlümün sana meylini
Ahlakı Kur'an, Nurun alâ nursun

Kalem elinde bir kul, şahs-ı zîruh
Gönül gözüne görün, eyleme şahs-ı bîruh
Kainatın peygamberi, Nurun alâ nursun

ZİRÜH

© 20

BİR İNTİHAR MANKUMUNUN SON MEKTUBU

Bir ses... Kapak sesi, küçük bir el açıp kapıyor sanki. Adı Yusuf muş. Yusuf güzeli bir çocuk. Banka oturmuş, yetimhanenin bahçesinden denize bakıyor. Elinde boş bir şişe var. Hani şu büyük olanlarından var ya, onlardan işte. Bu çocuk aptal mıdır, deli midir diye düşünmeden edemedim. Kapak sesi de çok rahatsız edici bir sesmiş. Niye çevirir bu şişenin kapağını? Uzun bir süre sonra baktım ki çocuk hâlâ aynı yerde duruyor. Gittim yanına oturdum. Kısa bir süre gözlerini bile kırpmadan bana baktı ve tekrar denize doğru daldı. Ürkümüştüm. Evet, ürkmüştüm çünkü bana birisini anımsattı. Uzun boylu ve yüzü esmerceydi. Gözleri, ince ince dalgalanan denizdeydi. Uzun bir süre böyle durdum. Ancak o çocuk öyle mahzun mahzun dururken içimde de bir deniz dalgalanıyordu.

Bir süre daha bekledikten sonra "Oğlum bir şeyin mi var?" diye sordum. Bana dönmeden cılız bir sesle "Yok!" dedi. "Yeni misin burada hoca!" diye sordu. Ağrıma gitmişti bu saygısızlık. Ancak bizim meslekteki insanlar bu tür şeylere alışık olmalıdır. Acaba ne yaşamıştı? Besbelli çok dertliydi. Belli ki büyük bir problemi vardı. Yoksa bu yaşta bir çocuk bu hâle gelmezdi, gelemezdi! Uzun bir süre düşünmüş olacağım ki bunları Yusuf, yani çocuk "Yatakhaneye gitmemi söylemek için mi geldin?" dedi. Bu sözden sonra anlamıştım. Her yerde olduğundan kat kat fazla ilgiye ihtiyaç olunan bir yerde ilgisizliğin ve belki de şiddetin haddinden fazla olması sonucunda böyle durumlar oluşuyordu. Yu-

suf'a dönerek "Ben sadece konuşmaya geldim. Ve istemiyorsan konuşmayız. Ne istiyorsun?" dediğimde kahkaha atar gibi oldu fakat birden durdu, eski hâline döndü. Uzun bir süre konuştuk, artık ne kadar konuştuk, kaç saat konuştuk bilmiyorum ama biraz sonra akşam ezanı okunacaktı. "Hocam son bir şey anlatabilir miyim?" diye sordu, ben de kabul ettim.

Her şeyi anlatmıştı. Meğer yıllar önce olmuş büyük bir olaydan sonra böyle bir ruh hâli içerisine girmiş. Durun anlatayım: Annesi doğum yaparken ölmüş. Ve Yusuf babasıyla birlikte yaşamaya başlamış. Çocukken bir gün babası ona limonata almış. Her neyse babası limonatanın kapağını açamamış. Demiş bari yeni bir tane alayım. Yusuf, çocukluk ya, ağlamış. Babası da onu avutmak için tekrar bakkala gitmiş. Ama bakkaldan eve dönerken yolu kısaltmak için üstgeçitten geçmemiş ve bir araba çarpmış. Olan olmuş. Ölüm herkesin başında!

Şimdi bu olanlarla alakamı anlatayım size. Yusuf'a bile diyemedim. Yusuf demişken şimdi liseye gidiyor, pek umutlu doğrusu. Her neyse, artık dayanamıyorum. Yusuf'un babasına çarpan benim! Evet, okuduğunuz gibi! Yusuf'u benzettiğim kişi de babasıymış. Tesadüflerle dolu bir dünyada yaşadığımızı inkar edemeyiz. Artık dayanamıyorum. Bunu yazmadan önce biraz sonra boynumu geçireceğim ipi astım tavana. İntihar mı, evet intihar ediyorum. Durkheim halt etmiş...

HUŞYAR

CERBEZE

Boştu demek o manzaralı geceler.
Korkudan heyecanla kaçışlar.
Cesarettten kaçmışım fakat o korkmuş benden.
Yokmuş inanç, kaçmazdım senden.

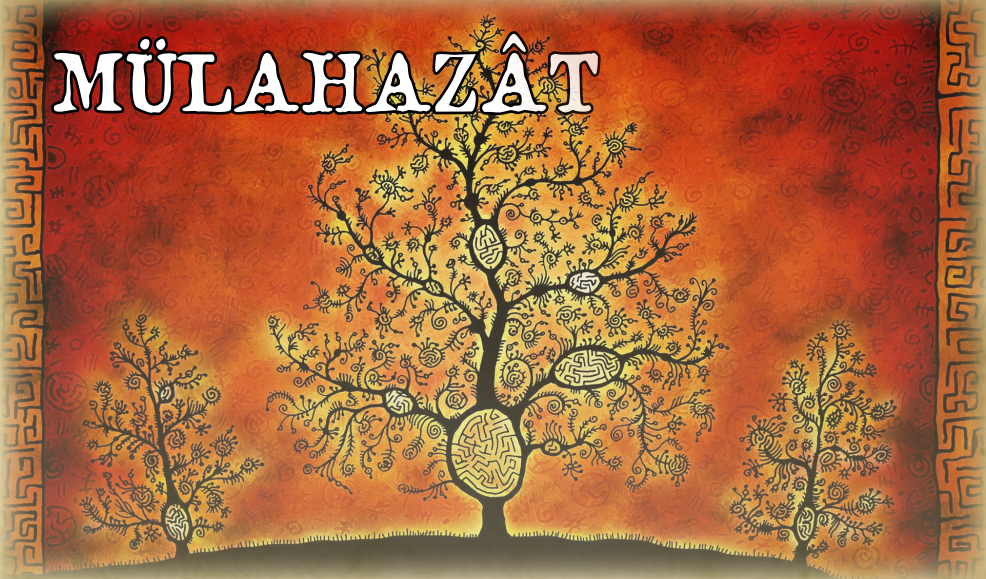
Günüm gibiydin mâzîde,
Dünüm oldun bu fânîde.
Yarın neredesin bu kalpte?
Bırak, ben değilim kendimde.

Garip İstanbul muydu seni benden ayıran?
Yoksa sen miydin beni kendinden kayıran?
Uzakta var olup, huzuru kaçırın,
Yalnızlığa yer bırakmayan...

DERVAH

MÜLAHAZÂT

“Süleyman ah Süleyman! Bu ayaklar nasıl ayak? Yorgana sığıdı diyelim, mezara nasıl sığacak?”

Hasan Sağındık-Adamlar

Bir gün fikreylerken çok eski günlere gitmişim. İşte o günlerden bugünü seyretmişim. Yanımda bir garip meczupla pek uzun yollar katetmişim. Meczupla seyir, suallerle geçti. Sualler ne çok zordu ne de çok kolay. Hem sormamışlar mıydı Âlemlerin Rabb’i olan Allah’tan elçi Hz. Muhammed(sav)’e, aklı yerinde olanlar? Binaenaleyh bir meczup da sorular sorabilirdi bana.

Soruyordu da meczup durmadan. Yılmadan, usanmadan soruyordu. Bir sorunun cevabını alır almaz soruyordu bir diğerini. Soluk almama mahal vermeksizin soruyordu. Bu elem verici duruma rağmen ben, meczup için göz yumuyordum sorulara ve Allah’tan gelen ilham ile cevap veriyordum gücüm yettiğince. Bazen başka şeyler konuşmak istesem de meczup fütursuzca sormaya devam ediyordu. Sorular hakikaten zorluyordu bazen. Bazen de şahsımca ge-

reksizliğinden sıkıyordu adeta. Nitekim bazı sorular öyle haller alıyordu ki nefsimin “bir” dediğine aklım “iki” diyordu. Meczubun soruları kendimi kendime muhalif kılıyordu. Öyle sorular soruyordu ki meczup, üzerinde seyir hâlinde olduğumuz yolun kenarından, bütün sessizliğiyle akıp giden akarsuyun üstünde yüzen ağaç dalına tutunmuş bir karınca gibi hissediyordum kendimi. Kendimce büyük deryada, tek sebebe tutunmuş öyle beklemekteymişim gibi. Daha büyük deryalardan habersizcesine...

Meczup ne sual etse mutlaka alıyordu cevabını benden. Bir ara “Akıl nedir?” diye sordu. Tereddütsüz “Madeni kalp ile ruhta, şua-ı dimağda bulunan bir nur-u manevidir.” cevabını verdim. İdrak edememiş olmalı ki “Akıl nedir?” diye sordu ikinci kez. “Akıl.” dedim. “Anlama aletidir.”

Bu defa süratle “Alet nedir?” diye sordu. Cevap bekliyordu. Bir zaman düşündüm hakikaten “Nedir alet?” diye. “Bilinen bir amele mahsus mahlûktur alet.” cümlesiyle cevapladım sorusunu.

“O zaman.” dedi. “Akıl madem mahlûktur, peki hangi amele mahsusdur?” Sualler zorlaştıkça cevaplarımda kendimi açacak kelimelerden korkar olmuştum. “Muhakkak ki aklın ameli Rabb’ini bilmektir. Başta mahlûk Halik’ını bilmeli. Hem bu düstur bize yaratıcıdan gelmiştir ve yaratılış gayesinin ta kendisidir. Ravi nakleder En Sevgili’den: ‘Ben gizli bir hazine idim, bilinmek istedim.’ Bilinmeli Halik, mahlûk izinde.” Uzun süre ağzımı açıp tek kelime etmedi meczup.

Yol kenarından akıp gitmekte olan akarsu tükenmiş, sıradağlar yükselmeye başlamıştı. Küçükten büyüğe sıradağlar. Her birinin zirvesi bir diğerinden daha âli, sonu gelmeyecekmişçesine yükselen sıradağlar. Derken aniden bir soru daha sordu meczup “Yahu bilmek

ne?” Beklemediğim soru olmayışından cevabım gecikmedi meczuba “Bilmek, inanmaktır. Bağlanmaktır.” Akabinde sordu meczup süratle “Nedir inanmak?” diye. “Akıl ile seçilir inanılacak şey. Güvenilecek, sevicecek ve bağlanılacak en yüce varlık olarak bilmek. İnanmak odur ki bazen inanır insan inanmamaya. Akıldır asıl yol inanmaya. Rasyonel akıl değil, fitri olan akıl. Yaratılışın aklıdır.” Ve meczup boynunu eğdi.

Yolun yanında sıralanan dağlar ince bir çizgiyle kesildi aniden. Bu ani çizgiyle; yerini devasa bir şelaleye bıraktı dağlar, uçsuz bucaksız dağlar. Metrelerce yükseklikten düşen su damlaları, yüreğime batırılıp çıkarılan, sonra birden daha acımasızca ve daha sert bir biçimde sokulan demir çubuklar gibi çarpıyordu toprağa. Kendinden bir benlik bırakıyor ve beş farklı damlacık hâlinde tekrar yükseliyordu semaya. Yerküreye düşecek ve yeni helezonlar oluşturacaktı.

MUŞTU

KİM OLDUĞUNA DAİR

Mimozaların mavi yapraklarında bekler zaman
Beyaz bir yulka atıdır Kapadokya'da dolaşan
Usulca dudaklarından dökülen ezgi
Ateşin bile eridiđi çöllerde, kum tepeleri
Kaç kişi barınıyor bir gencin hatıralarında

Sen insanlıktan çekip gitmelerinle meşhursun zihnimde
Bir sarı kâğıda yazılmamış beş harfsin
Güzel söylemlerin olmayan yegâne kiřisi
Havanın güzel olduğu memleketlerin birinde
Demircinin biricik kızydın belki de.

ZİRÜH

Harp Meydanında Şehid Düşen OSMANLI SADRAZAMLARI-1

Osmanlılar, kuruluşlarından itibaren Allah yolunda cihâd ve i'la-yı kelimetu'llah uğruna Kafkaslardan Anadolu'ya, Balkanlardan Avrupa içlerine kadar muhtelif seferler, akınlar düzenlemişlerdir. 17. asrın sonuna kadar padişahlar da ordunun başında bu seferlere iştirak etmişler ve muharebeleri bizzat idare etmişlerdir. Bu harplerde yaralanan cengâver ve büyük birer asker olan padişahlar olduğu gibi, tarihimizde I. Murad gibi şehid olan müstesna bir padişah da vardır.

Osmanlı Devleti'nde bu seferlere padişahlar katıldığı gibi padişahın vekili olan ve onun mührünü taşıyıp devlet kademesini ve orduyu idare ederek bu vekâleti icra eden sadrazamlar da katılırlardı.

Seferlerde padişahla beraber veya padişah bulunmadığında tek başına orduyu idare eden sadrazamlar, muharebelerde büyük yararlılıklar gösterirlerdi. Hatta tarihimizde, harplerde düşmana karşı savaşırken şehid düşen pek çok sadrazam bulunmaktadır. Şimdi biz bunlardan ikisine ve şehid düşükleri savaşlara kısaca değineceğiz.

Hadım Sinan Paşa ve Ridaniye Savaşı (1517)

Hadım Sinan Paşa, aslen Bosnalı idi. Saraydaki Habeşli olmayan hadımların bulunduğu Akağalar Ocağı'na alındı. Muhtelif devlet vazifelerinde, sancak beyliklerinde bulundu. Yavuz

Sultan Selim devrinde, 1514 senesinde Şii-Safevi tehlikesini bertaraf etmek için yapılan Çaldıran Muharebesi'ne katıldı ve büyük yararlılıklar gösterdi. Çaldıran Meydan Muharebesi'nin kazanılmasında payı büyüktür.

Mısır'ın Osmanlı topraklarına katılması ile sonuçlanan ve 23 Ocak 1517 tarihinde cereyan eden Ridâniye Savaşı'nda Hadım Sinan Paşa sağ kolda yer aldı. Memlûk sultanı Tomanbay bütün kuvvetleriyle Yavuz Sultan Selim'in bulunduğu merkeze saldırdı. Orada başarılı olamayınca da sağ kola yöneldi. Göğüs göğüse çarpışmaya dönüşen bu mücadelede Sinan Paşa aldığı üç mızrak darbesiyle yere düştü, yaralı halde götürüldüğü çadırında vefat etti. Bazı rivayetlerde Tomanbay'ın Sultan Selim sandığı Sinan Paşa ile teke tek çarpışıp onu atından düşürdüğü yolunda bir olaya yer verilir. Tarihçiler, bir Memlûk kaynağında geçen bu hadisenin doğru olma ihtimalin zayıf olduğunu söylüyorlar.

Bu savaş neticesinde Kahire'yi fetheden Yavuz Sultan Selim, Sinan Paşa'nın vefatına çok üzölmüşü. Padişah, ertesi gün matem elbisesini giyerek cenaze merasimine katıldı. Naaşı Şeyh Timurtaş Zâviyesi'ne gömüldü, Yavuz Sultan Selim de üzerine türbe yapılmasını emretti.

Akağalar içinden sadrazamlığa kadar yükselen devlet adamlarının ikincisi olan Sinan Paşa; cesareti, dürüstlüğü ve görevine bağlılığı ile tanınmıştır. Yavuz Sultan Selim gibi çok sert bir padişaha hizmet ederken onun gazabına

uğramamış olması sadakati kadar iyi bir yönetici olduğunu da göstermektedir. Bundan dolayı padişah kendisini kaybetmekten dolayı çok üzülmüş ve bunu, "Gerçi Mısır'ı aldık ama Sinan'ı kaybettik." sözleriyle ifade etmiştir.

Tayyar Mehmed Paşa ve Bağdat'ın Fethi (1638)

Sultan IV. Murad Han devrinin sadrazamlarından olan Tayyar Mehmed Paşa, "Tayyar" lakabını, askeri hareketlerindeki sürati sebebiyle almıştır.

Aslen Ladikli olan Paşa, Leh seferinde yiğitlik gösterince vezirlik rütbesiyle Halep valisi oldu. Sivas, Diyarbekir valilikleri ve Anadolu Beylerbeyliği vazifelerinde de bulunmuştu. Tayyar Mehmed Paşa'nın babası Mustafa Paşa, Bağdat valisi idi ve bu vazifesindeyken bir muhasara esnasında vefat etmişti.

Sultan IV. Murad'ın 1638 senesinde Bağdat'ı Safevilerin elinden almak için çıktığı seferde Tayyar Mehmed Paşa, Sadrazam Bayram Paşa'nın vefatını müteakip sadrazam olmuştu.

Bağdat'ın geri alınması esnasındaki hizmetleri büyüktür.

Tayyar Mehmed Paşa, Bağdat'a

yapılacak hücumu biraz geciktirmişti. Sultan Murad:

"Senin nam u dilâverliğin ve şecaatin bu mudur, te'hîrin anlamı nedir?" deyince Sadrazam: "Ben canımı padişahuma feda etmişim. Tayyar kulun ölmekle bir şey olmaz. Hemen Allah kaleyi ihsan eylesin." dedi.

Sadrazam Tayyar Mehmed Paşa ertesi gün, 24 Aralık 1638'de Bağdat Kalesi'nin bir an evvel düşmesi için umûmî bir hücum emri verdi. Osmanlı askerleri tekbirler eşliğinde kaleye hücumla başladılar. Tayyar Mehmed Paşa, kendi kontrolünde olan yerleri sık sık kontrol ediyordu. Kule savaşlarına bizzat katılmıştı, hatta ok atışları ile Safevilerden birçok askeri öldürmüştü. Yine önüne çıkan bir askeri yere serdiği sırada alına isabet eden bir tüfek kurşunu ile vuruldu. Kurşun başının arkasından çıktı. Elinde bulunan ok ve yay yere düştü. Gönüllülerin çadırına götürülürken yolda şehid olmuştu. Tayyar Mehmed Paşa'nın şehid olduğunu Sultan Murad'a haber verdiler. Çadıra gelen Sultan Murad, Paşa'nın cesedini görünce çok müteessir oldu ve:

"Ah Tayyar, Bağdat Kalesi gibi yüz kaleye değerdin, Allah taksiratını af, cennet ruhunu nura gark eyleye..." sözleriyle hakkında hayır dua etmiştir.

Bağdat geri alındıktan sonra Tayyar Mehmed Paşa'yı İmam-ı Âzam türbesi civarında İmam-ı Azam'ın babasının yanına defnettiler.

Tayyar Mehmed Paşa; tedbirli, temkinli, cesur, değerli, akıllı ve olgun bir kumandandı.

Allah cümlesine rahmet eylesin.

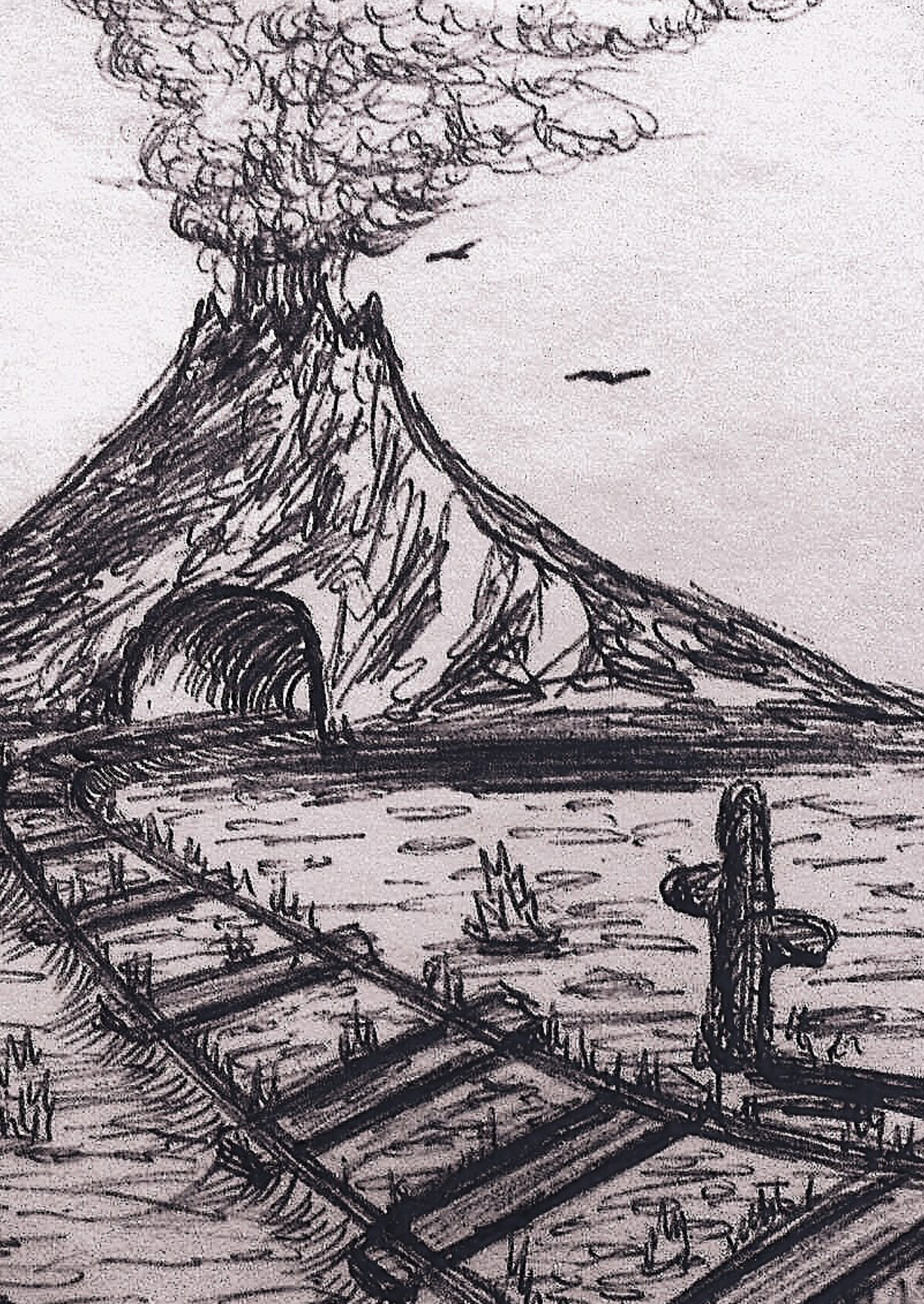
ABDULHADİ

HİCRANA HASR

Saat dur artık işlemezsin
Zaman
Akrebin kan olmuş
Katil yelkovan
Ansızın gelip de
Gönlümü saran
Adını koyamadığım
Bunca belirginliğine
Bulanıklıklarla dolu hayattaki
Olanca netliğine
Rağmen
Farkına varamadığım
Varıp serin nârında
Bir tutam yanamadığım
Tutuşup kül olmadan
Bembeyaz kor olmadan
Tadına doyamadığım
O tatlı hicran

FUAD

YAŞASIN KÖTÜLÜK (BİR MODERN ÇAĞ MASALI)

Prolog

Bugün sizlere şiir okuyacağım sayın seyirciler. Sosyalizmi savunan kapitalist bir şiir olacak bu. İçinde bol bol ajite, biraz burjuvazi, biraz da bilirsiniz işte. Birazcık emperyalizme küfür. Modern şiir safsataları. Paris'in hiç görmediğim ama öyle olduğunu bildiğim isli sokakları falan. Viktor amcamızla romantiklik oynayıp veya Kumarbaz Dosto'ya selam vereceğim. Kafiye mafiye redif medif asonans masonans ne gerekirse yok sayıp şiir diye yutturacağım.

Serim

Bozkırdan çıkıp şehre geldiğimde
 Çocuktum ufacıktım.
 Çürük dişlerim arasından
 Titrek bir edayla süzülen Kayseri ağzıyla
 Konuşup bakınırdım.
 Bilmezdim binaların bu kadar yüksek
 İnsanlarinsa bu kadar alçak olduğunu.
 Önce yürümeği sonra koşmayı sonra kaçmayı öğrendim
 Sonra küstahça yükselen reklam panolarının gölgesinde
 en galiz küfürlerin anlamlarını belledim.
 Kurtlar kuşlar arkadaşlar
 Beni bekler durur sanırdım
 Toz duman egzoz kara bulutlar
 Genzimi yakınca anladım
 iş makineleri televizyon kanalları dev inşaat firmaları
 çoktan anlaşmaya varmıştı kurtla
 kırmızı başlıklı kızın geçtiği yollar
 sekiz şeritli otoban yapılmıştı.
 Yürüdüm
 Yürüdüm
 Yürüdüm.

Düğüm

Erguvanların henüz açmadığı
 Yağmurun yüzümüzü ıslatmadığı
 Zalim para babaları kadar soğuk Şubat'ın
 şakaklarımı donduracak kadar acımasız
 Rüzgârınsa sırtımdan kalleşçe vurduğu bir günde
 Sevdalanmak hiç aklımda yokken
 Sıcak, sımıcak ellerinde
 Güzelliğin lügatlerde yazmayan halini gördüm.
 Yeşil sarıklı ulu hocaların bana öğretmediği
 İlmihal kitaplarında hiç okumadığım
 Karmaşık hislerle çarptı yüreğim.

Aptal Amerikan filmlerinin erotizm yüklü senaryolarını
 Zihnimin arka sokaklarında gizlenen romanları
 Hatırlayınca sendeledim.
 Sendeledim.
 Sendeledim.

Çözüm

Vapur düdüğü beni çağırıyor
 Gelip görüp yenip dönmem için son çağrı bu.
 Ne de olsa Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştan
 İki yıl öncesini yaşıyorum
 Kaldırımlar üzerime çullanıyor
 Ense kökümden tutup kaldırmak için
 şafak sayıyor topal bir karga.
 Karga. Kargı. Kargaşa.
 Ya devlet başa.
 Ya kuzgun leşe.
 Padişahım çok yaşa.
 Çok.
 Yaşa.

Kördüğüm

Padişah artık yok
 Sevdalanmaksızın yalnız bir laf ü güzaf.
 Modern çağda olmaz böyle şeyler bayım
 Halifemiz başımızda durmaz.
 Emir-ül müminin emrecek mümin bulamaz
 Şiirde sanat aranmaz hikâyeler hakka varmaz
 karanlıklar aydınlığa çıkmaz zalime kazan kaldırılmaz
 öyleyse bayım bir çift sözüm var sizlere:
 duyan duymayana gören görmeyene gezen gezmeyene iletisin
 bu şiir yaşadıkça haykıracağım
 bu şiir yaşadıkça
 bu şiir
 yaşasın kötülük.
 Yaşasın kötülük
 yaşasın.

Kapanış

Teşekkürler sayın seyirciler. Bir modern çağ masalı dinlediniz. Çocuklarınıza gün-
 de üç defa aç karnına anlatınız. Melankoli, şizofreni, nefret gibi yan etkileri olabilir.
 Esen kalınız.

Waldo F.'nin Son Günü

Karanlığın gümüşü renkte olduğu soğuk bir gece yarısıydı. Waldo, yatağının başında oturmuş, artık bakmaktan gözleri iyice yorulmuş bir halde sigarasını içmekteydi.

Neden sonra pek gürültülü bir biçimde çalan telefonun sesini duydu.

“Kendi kendine susar” düşüncesiyle bir müddet cevap vermedi, ancak arayan kişi oldukça ısrarlı görünüyordu.

Waldo, bitmek üzere olan sigarasından son bir nefes çekti, sigarayı izmarit dolu kül tablasına bastı.

Telefona uzanmayı denedi. Kolu yetişmeyince yine vazgeçecek gibi oldu, ancak telefon hâlâ ısrar ediyordu.

Olacak gibi değil. Waldo isteksizce yerinden kalktı, oflayarak telefonu açtı. Kim olduğuna bakmamıştı.

-Ne var?

Karşıdakinin bu kaba tavırdan alınmaya vakti yok gibiydi:

-Waldo, senin için dünyaya veda vakti. Deminden beri umursamayan Waldo'nun tavrı birden değişti. Karşıdaki şaka mı yapıyor, yoksa gerçek mi söylüyor anlamaya çalıştı:

-Ne? Şaka mı bu? Kimsin?

Nafile. Telefondaki sesin sahibi yok olmuştu. Waldo, telefonu yere bıraktı, az önceki numarayı tekrar aramayı denedi. Özel numaradan aranmıştı.

Waldo'nun deminden beri bastırıp duran uykusu birden yok oldu. Kafasına bin bir yasak düşünce hücum etti. Arayan da kim? Eski bir düşman mı? Wal-

do'nun eski düşmanı olmaz ki. Yeni düşman mı yoksa?

“Belli ki beni sevmeyen biri” diye düşündü. Belli belirsiz bir tebessümle karışık.

Peki. Adam beni öldürmek mi istiyor? Sanırım evet. Öldürtmek istiyor da olabilir.

İn kâne. Sevfeyüsbih. Eh eh. İlahi bakış açısından çıktık galiba. Kafiye yüzünden Safiye'yi kaybettik.

Waldo, 'ilahi bakış açısı'nın küfür olduğunu düşünürdü hep. Modern edebiyat teorilerine falan karşı çıkardı. Gerçi modern edebiyat teorilerinin ne olduğunu da pek bilmiyordu.

Batılı yazarları sevmezdi. Marcel Proust da Kafka da fevkalade sıkıcı heriflerdi. Hele felsefecilerin karın ağrılarına hiç anlam veremezdi.

Descartes halt etmişti, Kant da aptalın tekiydi. Hele Sartre'dan hiç söz edilmemeliydi. Egzistansiyalizm denilen nane-yi ortamlarda hava atmak için bulmuştu besbelli.

Yalnız Rus yazarları sever. Oblomov ve Olga'yı kimselere değişmez.

Neyse. Bunları düşünmenin vakti değil-di. Şimdi bir çare düşünmeliydi, ölmek ya da ölmemek.

İyi de arayanın doğru söylediğini nereden biliyoruz? Elimizde herhangi bir delil yok ki. İddianın istidlali için uğraşan da yok. Belki eşek şakası yapmaya çalışan biri. Ama “böyle şeyler sadece filmlerde olur.” diye biliyordu. Bir de

hikayelerde tabii. Bu da onun hayat hikayesi olduğuna göre.

Ölüm. “Bize ne yakın bize ne uzak ölüm. Ölümsüzlüğü tattık bize ne yapsın ölüm”. Ölümlü özledim derdi hep.

Waldo'nun zihni iyice karışıyordu:

Gerçekten özledim mi? Yarın ölecek olsam ne değişirdi? Ki belki de adam gayet ciddidir. Hem niye olmasın.

Ben kiralık katil olsam. Beni öldürür müydüm? Evet. Asıl soru bu değil. Ben çok parası olan zalim biri olsam beni öldürtür müydüm? Evet. Asıl soru bu da değil. Bir adam öldürmekten zevk alan (bkz. Dexter) ya da nekrofil biri değilse, (bkz. Alev Alatlı romanları) neden beni öldürmek istesin.

Şimdi bunun da bir ehemmiyeti yok.

Asıl mevzu ölmemek için uğraşmalı mıyım, uğraşmamalı mıyım?

Waldo'nun başı ağrımaya başladı. Yarın ölebileceğini düşünen birine göre oldukça sakın görünüyordu.

Bir süre hareketsizce durdu. Gözü bir noktaya takıldı. Hiçbir şey düşünmeden bekledi. Ne yapacağını bilemeyince son sigarasını yaktı, hızlı hızlı çekerek bitirdi, izmaritleri halya savurdu. Dişlerini fırçalamak için lavaboya gitti, ancak dişlerini hiçbir zaman fırçalamadığını fark etti. Aynada bir müddet kendine baktı. Sararmış dişler. Ağarmış saçlar. Alnında belirmeye başlayan kırışıklıklar. Tek güzel yanı maviye çalan yeşil gözleri. Ne olacak benim hâlim, dedi sesli sesli; yalnız olmasına aldırmayarak. Aşk ve ölüm.

Henüz aşkı tadamadan ölümü tatmak iyi olmayacak. Aşk? Bunu konuşmuş-tuk. Aşk yok dedik, daha doğrusu insana duyulanı yok.

Vay, dedi Waldo, bir de edebiyatçı olacaksın. Edebiyatçılar aşkı pek bir sever. Aşık. Meşk. Maşuk. Taaşşuk. Talat. Fitnat. Mevlana. Şems.

Serbest çağrışım lafını duyduğundan beri çağrışımından kendini alamıyordu

Waldo. Çağrışımı bırakıp az evvelki konuya açıklık getirmek istedi:

Ancak sevda var. Hem de ne var. İnanıyorum ki bir yerlerde beni bekliyor. Ama eğer gerçekten vaktim doluyorsa ben onu nasıl bulacağım?

Waldo, işlerin böyle bir hal alacağını düşünmemişti ilkin.

Ama yaşamak bir yanlışlıktı, yaşadığı sürece bu yanlışlık var olacak ve bunun düzeltilmesi için uğraşmadığı her dakika vicdan azabıyla yaşayacaktı.

Gün gelmiş çatmıştı işte, vicdan azabına son verileceği gün.

Ama ya vicdan, korkakların uydurduğu koca bir yalansa?

-İki-

Waldo gözlerini açtı. Dar, rutubetli odasının duman ve esrar dolu havasını içine çekti. Titrediğini fark etti. Hava serindi, üstüne bir şey örtmeden yatmıştı.

Manasızca etrafına bakındı. Yerdeki izmaritleri, muhtelif yerlere saçılmış sigara filtrelerini, kirden rengi değişen eski perdesini, yıkanmadığı için altları sarı tabakayla kaplanan çay bardaklarını, etrafa saçılmış kitapları ve duvara astığı 'Pink Floyd-The Wall' albümünün kapağını tek tek süzdü.

Hafifçe doğrulur gibi oldu, ancak vazgeçti. Ellerini saçlarının arasında gezdirdi. Saçları seyrelmişti. Yaşının kaç oldu-

ğunu hatırlamaya çalıştı. Başaramadı. Kimliğine bakmak istedi. Ona da erindi. Acaba bütün gün yatakta mı yatmalıydı. Ölüm o zaman onu bulabilir miydi? Elbette bulurdu. O zaman kalkmaya lüzum yoktu. Ama son gün. Eğer bugün son günüyse, buna yaraşır işler yapmalıydı. Son günde ne yapılır ki?

Ölümü düşleyerek mi geçirmeliydi. Ama bunu zaten yapıyordu diğer günlerde. Aslında bu haberi bekliyor gibiydi. Ama olacağına hiç ihtimal vermemişti.

Beni öldürtmeye karar veren abiyle konuşmak, diye kendi kendine söylendi. Katiliyle ölümü hakkında konuşmak pek kimseye nasip olmazdı ne de olsa. Sürekli bir şeyler karaladığı defterinin ortasını açtı.

Duruma uygun cümleyi bulmuştu: "Ölmek, ölümü düşlemekten çok daha kolaydır." Peyami Safa.

En iyisi gidip görmek. Ecelin gelmesini beklemek.

Waldo üstündekileri çıkardı, banyoya girdi. Uzunca bir süre banyoda kaldı, elleri ve ayakları iyicene buruş buruş olunca çıktı.

Güzel elbiselerini giydi (zaten iki çift elbisesi vardı: güzel elbisesi ve ev içi elbisesi). Kendisine çok yakıştığını düşündüğü beyaz gömlek, rahat olsun diye iki beden büyük alınmış pantolon, ikinci elciden uygun fiyata aldığı klas deri ceket. Ucuz ama zarif saatini koluna taktı. Saçlarını yana doğru taradı. Belki de ilk defa görünüşünü beğendi.

Artık kendini sokaklara vurmalydı. Çıktı.

Ölmek üzere olan bir adamın ne yapacağını bir kez daha düşündü. Sahile gitmeye karar verdi. Otobüse bindi.

Deniz kenarına vardığında son kez şiir okuyacak, ve son kez gün batımını izleyecekti, tabii o kadar vakti varsa.

Ağır aksak ilerleyen ama en sonunda sahile varan otobüsten indi. Önüne gelene selam verdi. Kimileri başıyla selamı

alıyor, kimileri cevap vermiyor, kimileri abartıp "ve aleyküm selam ve rahmetullahi ve berekatüh" diyordu.

Her zaman oturduğu banka gitti, oturdu. Vapurların etrafında uçuşup duran martıları izlemeye koyuldu.

Birden kadife gibi yumuşak bir ses kulaklarına değdi: "Bilmem ki kuşlar, bu hengamenin neresine uçar?"

Waldo şaşkın bir şekilde başını sesin geldiği yöne çevirdi. Ne diyeceğini bilemedi. Şimdiye değin duyduğu en güzel sesi duymuştu.

Nutku tutuluyordu. Dün akşam ölümü düşünürken yaşadığı hislerin benzerini yaşıyordu.

"Herhalde her kuşun bir dalı vardır. Keşke her insanın da tutunacak bir dalı olsa."

Dudaklarını kımıldatmaya uğraştı. Bir şeyler demeye çalıştı, diyemedi.

"Neden konuşmuyorsunuz?"

Nefeslendi. Dilinin ucuna gelen ilk cümleyi söylemeyi başardı: "Hakiki muhabbet, asıl aşk dilsizdir."

Nihayet söylemişti. 'Fakat neden bu cümle? Nereden çıktı şimdi bu?' diye düşündü.

"Hüseyin Rahmi Gürpınar. Demek benim gibi okumayı çok seviyorsunuz?"

Dudaklarının ince kıvrımlarından külçe külçe zarif kelimeler dökülüyordu sanki.

"Evet. Severim. Buyurmaz mısınız?"

Waldo heyecanlanmaya devam ededur-

sun, 'o' meltemin etkisiyle hafif hafif dalgalanan kumral saçlarını uzun parmaklı elleriyle düzelttikten sonra Waldo'nun yanına oturdu.

Waldo bir şeyler söylemesi gerektiğini hissediyordu. Yine kendini zorladı:

"İsminizi bağışlar mısınız?"

Bal rengi gözleriyle Waldo'nun yüzüne ilk defa baktı. Waldo'nun kızaran yüzü kendini ele veriyordu.

"Canan. Seninki? Bu arada 'siz' değil 'sen' diye hitap et."

"Adım Waldo. Waldo F."

"Ölmek için ne kadar güzel bir gün değil mi Waldo?"

Waldo ne yapacağını şaşırmişti. Onu meraktan çıldırtan iki anlayış, aynı gün içerisinde malum mu olacaktı? Tebessüm etti.

"Evet. Sevmek için de öyle."

"Evet." İnce bir tebessüm. Waldo'nun başını önüne eğmesine yetti.

Bir süre sessizlik oldu. Waldo kendi kendine söylenmeye başladı: 'Güzellik kusurları gizleyen bir örtüdür.' Ama Balzac'a mı inanayım kalbime mi?

"Dünyada kimsenin kalbine hükmü geçmez."

"Aman tanrım." dedi Waldo.

"Alfred de Musset. Carmosine. İyi de sen bunu nereden biliyorsun?"

"Okumayı severim demiştim."

Waldo artık emindi. Bu 'o'. Ta kendisi.

Arayıp da bulamadığı. Dün aklından geçirdiği, ancak ismini bulamadığı.

"Canan. Bunu söylemek için çok erken ama söylemeliyim."

Canan'ın yüzündeki ifade ilk defa değişti. Şaşkınlık belirten bir hal aldı.

"Neyi söylemek zorundasın?"

"Bugün benim son günüm ve sana aşık oldum."

Canan arkasına yaslandı. Bal rengi gözlerini ikinci kez Waldo'nun heyecan dolu yüzüne çevirdi.

"İnanmayacaksın ama bugün benim de son günüm. Ve ben de seni seviyorum Waldo. Ama ben ilk görüşte aşka inanmam."

"Ben aşka inanmam. Ama bu birbirimizi sevmemize engel olamaz."

"Olamaz."

"Öyleyse ölümü beraber bekleyelim mi?"

"Evet."

-Üç-

Waldo ile Canan'ın bulunduğu bankın hemen arkasında oturan orta yaşlı, kır saçlı, siyah güneş gözlüklü ve siyah ceketli bir adam, cebinden küçük lacivert not defterini çıkardı, "Waldo F." yi ve "Canan"ın üstünü kalemle çizdi. Hemen altlarında yazan ismi telefonla aradı, soğuk, kalın bir sesle konuştu:

"Kenan, senin için dünyaya veda vakti."

MÜŞAHİD

BİR BELDE BİR ZAT

Elhamdülillah.

Mahlas dergisinin 5. sayısına köşemizinse 2. sayısına ulaştık. Ümmet bilinci oluşturma, Müslüman coğrafyasının bilme amacıyla çıktığımız bu yolda 2.sayıda Kafkas Coğrafyası'ndan bahsedeceğiz. Kafkasya: 16 ülkenin bulunduğu, otuz kırk kadar dilin konuşulduğu, 16 milyon nüfusa sahip bir bölge. Bugün sadece 3 ülke (Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan) bağımsızlığını elde etmiş durumda. İkinci kısmında Kafkas mücahidleri dendiğinde akla ilk gelen, adını herkesin bildiği lakin hayatını pek çoğumuzun bilmediği, efsane lider Şeyh Şamil'den bahsedeceğiz.

KAFKASYA

İlerleyen sayfalarda İmam Şamil ve onun çevresinde 19. yy. direnişini okuyacağınızdan dolayı bu bölümde 1990'lı yıllardan ve sonrasında bahsedeceğiz. SSCB'nin dağılmasından sonra 1991 yılında Cevher Dudaev'in bağımsızlık ilanından ve Şamil Basayev ve mücahidlerin önemli bir ölçüde Rusya içinde yaptıkları eylemlerden ve hepimizin bildiği Rusya'dan uçak kaçırıp Ankara'ya indirme olaylarından sonra Çeçen Direnişi, Kafkas Direnişi, Türkiye'de ve İslam dünyasında yankı buldu. Ama 2000'li yıllar akabinde Kafkasya coğrafyası bizler tarafından unutuldu. Bunda elbet 11 Eylül komplosu sonrasında Afganistan-Ortadoğu hattındaki Amerikan işgalinin etkisi vardır. 11 Eylül sonrası artık bizim zihinlerimiz Filistin, Afganistan, Ortadoğu odaklı çalışmaya başladı. Kafkas direnişi ne yazık ki unutuldu. Ama unutmayanlar da vardı. Ebu Hafs, Ebu Hattab gibi Arap komutanlar da çok şey kattı Kafkas cihadına. Yüksek tahsil görmüşler ve Kafkasya'ya gelerek cihada katılmışlar ve eklemek gerekir ki Ebu Hafs Dokko Umarov zamanında onun yardımcılığını yapmış. Yani

aslen Arap bir mücahid direnişin ikinci adamı olmuştu. Kafkasya'da son yirmi yıldır iki yüz elli binden fazla insan yaşamını yitirdi. On binlerce kişi mülteci durumuna düştü. Direniş önderlerinin çok önemli bir kısmı şehit oldu. Onların belki en önemlileri Cavhar Dudaev, Şamil Basayev, Aslan Mashadov, Kadirov güçleriyle çarpışırken şehit olan Dokko Umarov ve Emir Seyfullah. Günümüz direnişi açısından Emir Seyfullah çok büyük önem arz etmektedir. Emir Seyfullah' a geçmeden önce Kadirov'dan (Şimdi Çeçenistan Cumhuriyeti'nin başındadır) bahsetmek zaruridir. Rusların desteklediği babasının ölümünden sonra iktidara geçen tam adıyla Ramzan Kadirov, Dağıstan'a atanan bir başka Rus işbirlikçisi Süleyman Kerimov ile Kafkasya korku imparatorluklarını kuran "kuklalar". Kendi doğum günü için sadece kemancıya 500 bin dolar ödeyen, babası adına "minaresine Rus bayrağı asılı camiler" yaptırtan, askeri kışlaları sapkın askerleri için kullanan, Rus yanlısı, İslam düşmanı, motosiklet kulüplerine katılan ve "Çeçenistan'ı Dudaev kurtarmadı, Putin kurtardı" diyen

Kadirov ve 8 milyarlık kişisel servetiyle kulüpler satın alan Kerimov adlı kuklaların elinin altında 150 yıl boyunca açlık, sefaletle, sürgün ve katliamla imtihan edilen Kafkasya halkları öyle görünüyor ki, en acı imtihanlarını şimdi veriyorlar. Yüz binlerce Kafkasyalı dünyanın çeşitli coğrafyalarına dağılmış durumdadır. Kafkasya ise tam bir korku imparatorluğuna dönmüş durumda. Hiçbir insan hakları örgütü bölgede çalışma yapamıyor, hatta Ruslar dahi. Bölgedeki insan hakkı ihlallerine dikkat çeken örgütlerin çalışanları ve bağımsız Rus gazetecilerin öldürüldüğü bir korku filmi andırıyor güzel Kafkasya.

Başta da belirttiğim üzere şimdiki durumu açıklamak açısından anlatmamız gereken Emir Seyfullah'tır. (Anzar Esteminav) Yukarıda bahsettiğimiz sebeplerden ve daha da önemlisi 14 etnik unsurun yaşadığı, otuz kırk kadar çeşitli dilin konuşulduğu coğrafyada milliyetçi, ulusalcı bir direnişle savaşın bitmeyeceğini biliyordu. Rusya, Kafkasya halklarının bu denli farklı etnik kimliklere sahip olmasını daima bölgeyi kontrol altında tutmanın bir aracı olarak gördü. Çarlık Rusya'sından bugüne kadar bölgeyi işgal altında tutan SSCB ve günümüz Rusya'sı, kimi topluluk-

la işbirliği yapmış, kimisiyle savaşırken diğerini onun karşısına çıkarmıştı. Sürgün politikalarında dahi benzer bir tutum sergilemişti. 1864 Büyük Çerkez Sürgünü gerçekleşirken, Dağıstanlılara dokunmamış, 1944 Çeçen-İnguş Sürgünü sırasında ise boşalan yerlere diğer Kafkas halklarını ve bilhassa Rusları yerleştirmişti. Rusya böylece zalimce bir iskân politikasını yürütürken, Kafkasyalı halkları birbirlerine düşman etmeye çalışmıştı.

Ruslara karşı Kafkas halklarını ilk defa bir amaç uğrunda birleştiren ve 1785 yılında büyük bir zafer kazanan Çeçen asıllı İmam Mansur ve daha sonra yine aynı şekilde 1834'te birliği sağlayan Avar asıllı Dağıstanlı İmam Şamil bu ayrılıkların nasıl vahdete dönüşebileceğinin işaretini vermişti. Kendilerine miras olarak kalan direniş hattının bir ucunda bulunan İmam Şamil Dağıstanlıydı. İmam Mansur Çeçendi. Tarih boyu Rus yayılmacılığına karşı Müslüman kimliğiyle karşı durmaya gayret edenlerin etnik kimlikleri öne çıkartılmamıştı. Çünkü asıl olan İslam davasıydı. Ulusal çıkarlar, milliyetçi fikirler İslam davasının önüne geçemezdi. Bunun farkında olanlar, kurtuluşun tek bir grupla sağlanacağına değil Kafkasya'da bir birlik

kurulmasına inanıyorlardı. 1999 yılı da Şamil Basayev ve Ürdünlü komutan Hattab'ın çabalarıyla direnişin seyri açısından önemli bir dönüm noktası oldu. Öyle ki, mücahidler, Ruslara karşı verilen bu mücadelenin hem dini usul çizgisinin hem de siyasi ve coğrafi alanının belirlenmesi noktasında büyük bir aşama kaydettiler. Ne yazık ki

Çeçenler bunu büyük bir bedel ödeyerek öğrendiler. Mesela 1994 yılında Ruslar, Cevher Dudaev önderliğindeki Çeçenistan'a 500 bin askerle saldırıp 250 bin insanı katletti.

Son aşamada da Emir Seyfullah ve Dukko Umarov sahneye çıktı. Diğer Kafkas halklarına, 2007 yılında Çeçen-İçkerya Cumhuriyeti'ni lağvedip, Kafkasya Emirliği'ni ilan ederek rehberlik ettiler. Çeçen direnişi sadece kabuk değiştirmekle kalmıyor, içeriğini de İslamcı argümanlar ve İslamcı ideallerle şekillendiriyordu. Laikler, milliyetçiler bu çeperin dışında kalabilirdi. AB'nin ve ABD'nin desteğini tamamen yitirmekle kalmıyorlar, aynı zamanda kendilerini, Rusya'ya karşı savaştıkları için maddi anlamda destekleyen Körfezdeki Arap ülkelerini de karşılarında aldıkları için maddi anlamda büyük bir cenderenin içine sokuyorlardı. Son zamanlarda durum biraz daha ferdi olmasına rağmen; Arap ülkeleri Amerikan kontrolü altındaydı. Hem Kafkaslar'ın ABD'ye karşı gelmesi hem de Müslüman coğrafyasın-

daki Amerikan işgalinden dolayı Arap ülkeleri Amerikan politikası yönünde adımlar atıyorlardı.

Ancak, cepheyi genişletmeleri, Kafkaslardaki diğer mücahid unsurların bir çatı altında toplanmasını sağlamıştı. İnguşlar, Dağıstanlılar, Nogay Tatarları ve Çerkesler de artık direnişin asli unsurları haline gelmişti. Savaş tüm Kafkasya'ya yayılırken Çeçen davası olmaktan çıkıyordu. Kabardey ve Balkarya ile birlikte İnguşetyalı İslami cemaatler de Emirliğin otoritesini tanıdıklarını ilan ettiler. Mücahidler artık küçük bir toprak parçası için değil, tüm Kafkasya için mücadele ediyorlar. Artık savaşırken akıllarında Filistin, Kudüs, Mescid-i Aksa var. Mücahidlerin de dediği gibi "Asıl hedef Kudüs, Mescid-i Aksa özgür kalana kadar savışımızdır." Son olarak sizinle araştırmalarımız sırasında sıkça rastladığımız bir sözü aktarmak isteriz:

"Bizim davamız kuru bir toprak kavgası değil, İslam şeriatını hakim kılma kavgasıdır."

ŞEYH ŞAMİL

1797'de Dağıstan'ın Gimri Köyü'nde doğan Şamil, Kumuk kökenli bir Türktür. Birçok ilim dalına da vâkif olan Şamil kendinden önce İmamet makamında bulunan Gazi Muhammed ve Hamzat'ın en sadık yardımcılarından.

İmam Hamzat'ın Hacı Murad ve onun kardeşi Osman tarafından suikaste uğraması ile İmamlığa yani Devlet Başkanlığına seçildi. Aynı zamanda askeri bir dehaydı Şeyh Şamil.

Askeri dehasının en büyük kanıtlarından biri de 3 bin kişiyle 10 bin kişiye karşı Ahulgo'yu savunduğu Ahulgo Müdafaasıdır. Bu savaşta Ruslara çok ağır zaiyat verdirerek Rusların bir

haftada almayı planladığı Ahulgo'yu 3 ay savunmuştur. Savaş esnasında Ruslar hileyle İmam'ın 8 yaşındaki oğlu Cemaladdin'i de esir etti.

İmam Şamil'i elinden kaçırın Ruslar 100 bin kişilik muazzam bir ordu hazırlayarak Şamil'in karargahı olan Dargo Köyünü ele geçirmek için hareket eder. Dargo'yu önceden boşaltan Şamil, Rusları İçkeri Ormanlarına doğru çeker. Devasa ağaçların her yeri kapladığı bu ormanda İmam, çeşitli hilelerle Rus ordusunu parçalara ayrılmaya zorlar ve ordunun bir kısmını imha eder. Erzağı tükenen Rus ordusunun bir kısmı hatırı sayılır bir kuvvetle erzak temini için bir Rus kalesine gider. Giderken onlara

saldırmayan Şamil, dönüş yolunda Rus ordusunu 1 ay daha idare edecek bu muazzam ganimeti yağmalar ve Rus ordusunu bozguna uğratar ve 3 Rus generali öldürülür.

Hiç kuşkusuz dünyanın en iyi gerillalarından olan Şamil, 25 yıl Kafkasya'yı Ruslara zindan eder. Hatta çara bağlı olan Gürcü prensinin sarayını basarak prensesi kaçıtır ve bu rehine ile Ahulgoh'ta elinden alınan oğlu Cemaladdin'i takas eder.

Şamil'in Sultan Abdülaziz'den yardım istemesi üzerine İstanbul'dan büyük bir yardım donanması yola çıkar. Fakat o zamanlar Osmanlı'nın müttefiki olan İngiltere ve Fransa çeşitli bahanelerle donanmayı alıkoymuş.

Yeni çarın tahta geçmesiyle Ruslar silah teknolojisinde büyük bir adım atmış ve yivli silahlar kullanmaya başlamıştı. İmam, Hacı Murad'ı Ruslara casus olarak yolladı fakat dönüşte Hacı Murad ve beraberindeki 11 kişi 300 kişilik bir Rus birliği tarafından kuşatılıp şehid edildi.

Şamil'in karargâhından uzak olan birçok köy yakılıp yıkıldı. Ruslarla mütareke imzalamak isteyenler İmam'dan çekinerek İmam'ın annesine başvurdular. Annesi de bu mevzuyu Şamil'e açtı. Şamil ise davasında ne kadar kararlı olduğunun bir kanıtı olarak annesini 100 kırbaç ile cezaya tabi tuttu. Fakat annesinin yaşlı olduğunu söyleyerek 100 kırbaç kendisine attırdı.

Birçok vilayet ve Şamil'in müridleri savaşmakla bir sonuç çıkmayacağını düşündükleri için mücadeleden vazgeçti. Bu parçalanış ile üç dört yılda 400 kişiye kadar düştü. Şamil de Gunib tepesindeki küçük kalesine kadar çekildi. Ruslar burayı 70 bin kişi ve 100 adet top ile kuşattı. Kuşatma bu sayı üstünlüğüne rağmen haftalarca sürdü. Ruslar bu sefer siyasi yolla bu meseleyi halletmek için kaleye temsilci yolladılar. Her ne kadar Şamil'in kuvvetleri kadın ve çocuklar dahil 100 kişi olmasına rağmen Şamil teslim olmak istemedi fakat diğerleri Şamil'e savaşmayı bırakmaları için ısrar ettiler.

25 yıl Ruslara geçit vermeyen Kafkas Kartalı İmam Şamil, 1859 tarihinde beraberindekilerle Türkiye'ye iltica etme şartıyla teslim oldu. Fakat Rus kumandan antlaşma tarihinin geçtiği gerekçesiyle onu başkent Petersburg'a yolladı. Çar 2. Aleksandır ona duyduğu müthiş hayranlıkla ona sarıldı ve İmam'ın yüzünden ve sakalından öptü. Onun şerefine ziyafetler verdi ve onu hep yanında oturttu.

Bir vakit sonra Şamil ve ailesini Kaluga şehrine yerleştirdi ve bu şehirden geçen tüm üst rütbeli komutanlara Şamil'in huzuruna çıkmalarını emretti.

Bu esaret süresi Şamil ve ailesine yaramadı, Şamil'in simsiyah sakalına ak düşürdü ve ailesinden bazıları ve-

remden vefat etti. Bu ölümlerin üzerine çar, uzun süredir Şamil'in hac vazifesini yerine getirmekteki arzusunu yerine getirdi ve Şamil'in oğlunu esir alarak tekrar Rusya'ya dönmek şartıyla onu ve beraberindekileri İstanbula yolladı.

Sultan Abdülaziz onu sarayın kapısında karşıladı ve ona büyük hürmet gösterdi. İmam Şamil'in İstanbul'a geldiğini duyanlar akın akın onu görmeye geldi. Bir vakit sonra Sultan, ona gemi tahsis edip kutsal topraklara yolcu etti.

Cidde limanında kabileyi Mekke emiri, ileri gelenler ve mahşeri bir kalabalık tarafından karşılanarak Mekke'deki Şürefa dairesinde misafir edildi. Hac sırasında orada bulunduğunu duyan dünyanın dört bir yanından gelmiş yaklaşık yüz bin Müslüman'ın onu görmek için yarattığı izdiham sonucu, hükümet yetkilileri İmam Şamil'i Kabe'nin üstüne çıkarmak suretiyle bu hayran kalabalığın arzusunu tatmin edebildi.

Şamil, hac görevini yerine getirdikten sonra Medine'ye geçer. Bu gün-

lerde takatten düşer ve çektiği ızdırap tahammül edilemez seviyeye gelince yağa düşer ve 1871 Şubat'ında 74 yaşında vefat eder. Cenazesinin yıkanmasında Mekke emiri bizzat bulunur ve onu yıkar. Muazzam bir kalabalık eşliğinde naaşı Cennet-ül Bakî' Mezarlığına defnedilir.

İmamlığı müddetince İmam Şamil; 25 yıl Ruslara geçit vermemiş, düzenli adil ve idari sivil bir devlet mekanizması geliştirmiş, medreselerde eğitime önem verdimiş, fikir ve sanat alanında da büyük adımlar atılmasını sağlamıştır. Döneminde tophaneler, baruthaneler, silahhaneler yapılmış, muntazam birlikler halinde askeri teşkilat kurulmuştur. Güçlü hitabeti, kararlı tutumu ve askeri dehasıyla büyük başarılar kazanmıştır.

ADEM

ZİVEKAR

Dünyada menfaati için sevgi gösterisinde bulunan insanlar kadar alçağı yoktur.

SEHER VAKTI

Seni sevmek özgürlük kavgası gibi
Ne seninli oluyor ne de sen(in)siz.
Rüyalarda hissetmekse seni
Acı çekmenin ıstırap dolu hâli
Dudaklarımdan semaya katre gibi
Dökülse birkaç özlem dolu beyit.
İkna eder mi seni?
Etmese de bekliyorum seher vakti.

KAFİ

Aramızdaki Cınnet: Afazi

Cınnet kelimesi dilimize Arapça'dan ithal. TDK sözlüğü "delilik" gibi basit bir açıklamayla yetinirken Sevan Nişanyan'ın "Sözlerin Soyağacı: Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü" sözcüğün "cin" kökünden geldiğini söyler. Arapça cin kelimesinin de kökenine inildiğinde gānāh, "örtünme, gizlenme, kapanma" anlamındaki Aramice fiil görülür ve nihayetinde cınnet sözcüğü için yapılan tanım "Bilincin örtülmesi"dir. Dikkat edilirse cınnet halinin edilgen bir yapısı olduğu görülebilir. Edilgen, dışarıdan gelen bir etkiyle oluşan "pasif" durumlar için kullanılır. Bu da demektir ki cınnet hâli, içinde bulunan insandan bağımsız, başka bir varlıktan gelen etkiye dayanır.

Bu noktada okuyucuların neden bir kelime üzerine bu kadar yoğunlaştığını bilmesi gerekiyor sanırım. Önceki günlerde katıldığım bir konferansta insanların bilinçlerinin nasıl örtülmüş olduğuna bizzat şahit olunca -detayları vermiyorum, fakat aynı şeyi farklı şekillerde söyleyerek birbirleriyle tartışan ve hatta kavga eden insanlar gördüğümü söyleyebilirim-, artık daha çok gündemde kalması gereken bir meseleye dikkat çekmek istedim.

Başlıkta görüldüğü gibi, mesele afazi ismindeki bir hastalıktan kaynaklanıyor. Afazi, aphasie, eski adıyla "heceli kelimeler melekesi" tıpta kanama, zedelenme gibi travmalar nedeniyle beyindeki kortikal lisan alanlarının boşalması sonucunda insanın konuşamıyor, konuşulana anlamıyor olması durumu. Afazik hastada, konuşma çıkışı hemen hiç yoktur ya da minimal düzeydedir. Duyduğunu, okuduğunu anlama, minimal düzeydedir. Tekrarlama, isimlen-

dirme minimal düzeydedir. Afazi, büyük bir konfüzyonel boşluğu, karmaşayı ifade eder. Çevreden gelen sesli ve yazılı uyaranların kişide hiçbir izlenim uyandırmadığı bir boşluktur, silinmişliktir. Büyük bir şaşkınlık ve amnezidir, bellek kaybıdır. Afazi hastası bu karmaşa ve bellek kaybı içinde hiçbir şey yakalayamadığı, her şey uçar gibi cereyan ettiği için hasarın boyutu hakkında bir düşünce de oluşturamaz. Ayrıca duygusal açıdan da kararsızdır. Nereden bakılsa kırılabilir bir nokta.

"Celbedilmiş Afazi" ya da "Toplumsal Afazi" ise bu hastalığın geniş kitleler üzerinde herhangi bir fiziki darbe olmaksızın, kortikal alanların sistemli bir şekilde kaotik mesajlarla tahrip edilmesiyle ortaya çıkan bir versiyonu. Malum, varlıklarla ilişkilerimizde en önemli nokta muhabatımız olan varlığı tanımaktır ki bu ancak isimlendirmeye gerçekleşir. Mevcudiyet alanının insan tarafından bilinen kısmındaki her varlığın isminin olması da bundan kaynaklanır. Ve en nihayetinde, ismi olmayan şey, insan için yoktur. Çünkü onunla kavramsal düzlemde bir ilişki içine giremiyordur.

Celbedilmiş Afazi tam bu isimlendirme noktasında devreye girer. Kortikal lisan alanlarına, bir varlığa birden fazla ve birbirleriyle ilintisiz isimler atfederek verilen büyük zararlar kavramsal düzlemde o varlığın bir ismi oluşmaz ya da hatalı oluşur. Bunun sonucundaysa kişinin kavramsal düzlemde tanımlayamadığı bu varlıkla olan "ilişkisizliği" fiziki düzleme yansır. Aralık 1992'de TBMM tavanına çığ köfte yapıştıran milletvekillerini hatırlarsınız. Bu durum Celbedilmiş Afazi'ye güzel bir örnektir.

90'lı yılların Türkiye'sinde milletvekili olmak için gerekli olan vasıfların ne olduğu bir yana, milletvekillerinin zihinlerinde oluşmamış Türkiye, millet ve meclis kavramları üzerinde düşünülmesi gereken bir duruma işaret eder. Bugünden baktığımızda, ayırıcı niteliği "milletin vekili olma" olan insanların hareketlerinden toplumun içine düştüğü bu çıldırmaşlığın tarihine de dikkat çekerim.

İşin daha da korkunç yanı, isimlerin aslında tek bir varlığa karşılık gelmemeleri. İsimler çağrışımlarıyla bütünlük kazanırlar ve bu açıdan bir isim yalnızca bir varlığa işaret etmez. Hemen bir örnek pekiştirelim. Elma yalnızca bir meyvenin ismi değildir. Elma aynı zamanda bir ağaçtır, bir çaydır, bir iklimdir, bir renktir, bir coğrafyadır. Elma kelimesinin kortikal lisan alanlarındaki tahribi tüm bu saydığım kavramlara zarar verecektir.

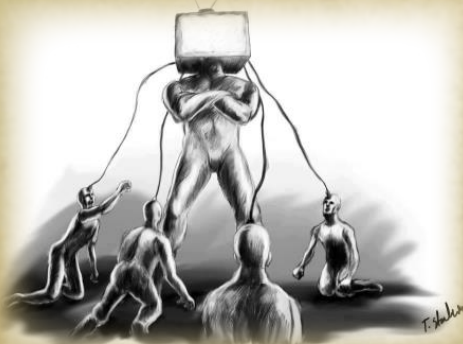
İnsanlarla varlıklar arasındaki ilişkinin zarar görmesi veya yok olması daha da kötüsünü beraberinde getirir: İnsanla insan arasındaki ilişkinin yok olması. Çünkü Afazi'nin etkin olduğu toplumlarda "ortak dil" yok olmaya başlar. Bunun neticesinde toplum ayrışır. Mesela "hak" kelimesi dendiğinde müte-deyyin bir Müslüman hemen Allah'ın kastedildiğini düşünecektir ki kavramın aslı da budur zaten, bir sosyalist hemen işçi "hak"larından, artı değerden söz açmaya başlayacaktır. Feminist için ise erkek egemen düzene sövgüyle sonuçlanacak bir kadın "hak"ları ululamasından başka bir şey ifade etmeyecektir. Elbette bu bahsettiklerim her zaman geçerli olamazlar, kişiler ve bağlamlar değiştikçe yakla-

şımlar farklılaşacaktır, yani bahsi geçen nitelikteki kişilerin her zaman bu tepkileri vereceğini söylemek gülünçtür, fakat çoğu zaman da bu duruma yakın sonuçlarla karşılaşılır. Aynı kelimedenden bambaşka şeyler anlayan bir grup insan. Ve nihayetinde bu insanlar arasındaki ayrışma doğal olarak gerçekleşecektir, herkes kendisiyle yakın anlayışa sahip olanların -görüş değil, anlayış diyorum- etrafında toplanacaktır ve sonuç büyük bir kutuplaşmaya varacaktır.

Peki, bu kara bulut nasıl çöktü/ çöküyor toplumumuza? Konu üzerine tartıştığım bir arkadaşım dil devriminin buna neden olduğunu savunmuştu. Fakat ben bu görüşe katılmıyorum. Tabii ki etkisi var, sonuçta zor bir süreç ve istenmeyen sonuçlar çıkabilir. Dil devriminin düşünce melekesine büyük hasar verdiği bir gerçek. Ama sonuçta, öz-Türkçe denilen tertibi Osmanlıca denilen tertibe tercüme eder, yolumuza devam ederdik. Buradaki esas mesele birbirlerini reddeden dünya görüşlerinin yol açtığı karmaşadır ki, tıpkı Afazi hastalarındaki gibi depresyonla sonuçlanır. Nitekim araştırmaların da gösterdiği gibi Türkiye, depresif bir toplum haline gelmiştir. Gençliğin nihilist eğilimlerinin güçlendiği bir vakiadır. 1855-75 Rusya'sının nihilizmi gibi bir döneme girmek üzere olduğumuzdan korkarım. Nihilizm malum, hiççilik demek. Yani inanılan, güvenilen hiçbir değer ve kurumun kalması. Hiçbir meselede ortak bir payda

buluşulmayınca insanların nihilist bir tavra bürünmeleri kolaylaşıyor bittabi.

Celbedilmiş Afazi'nin etkilerini bir anda yok edecek bir formül maalesef mevcut değil. Zira Afazi'nin kendisi de gökten zembille

inen bir sorun değil. Fakat sorun teşhis edilip nedenleri üzerinde düşünülürken, bazı çıkış yolları bulunabilir.

En önemli yol "bilgilenmek" olsa gerek. Gerekli olan bilgi ise, Afazi'nin bize yasakladığı, anlamamızı engellediği alanlardan alınacak bilgidir: Kelimelerin anlamları, kökenleri, kültürümüzdeki karşılıkları, olabildiğince belirgin tanımlamaları ve anlam sınırları vb. gibi. Bu amaçla gerekirse, sözgelimi, ayrıntılı ve dinamik bir kavramlar sözlüğü dahi hazırlanabilir. İhtilaf konusu terimler başta olmak üzere, farklı kesimlerden uzmanların mutabakatıyla, kelimelerin olası tüm anlamlarını içermeyi amaçlayacak böyle bir proje, önemli bir başvuru kaynağı ortaya çıkarabilir. Böyle bir başvuru omurgası ise, bir nevi "iletişimin anayasası" gibi kullanılarak, ihtilafların ve Afazi'nin önüne büyük oranda geçilebilir.

İkinci, ama belki de daha önemli bir yol, her konuda fikir beyan etmenin "ayıp" olduğunun sıklıkla hatırlanması ve bunun eğitiminin programlı bir şekilde yeni nesillere verilmesidir. Konuşan, konuştuğu konudaki konu ve konuyla ilgili birikimi hakkında bilgi sahibi olmalı, yani, kendinin farkında olmalıdır (ilmin temeli nedir ki zaten?). Tartışılacak konular öncelikle uzmanları tarafından masaya yatırılmalı ve yine uzmanlarca belirlenen bir tartışma çerçevesi içinde, makul ve olası tüm anlamlarıyla irdelenmelidir. Herkesin bilim adamı, herkesin bilim felsefecisi, herkesin din alimi, herkesin futbol yorumcusu olduğu bir toplumda, "gerçekten uzman aydın" bulma imkanımız gittikçe azalacaktır (ve azalıyor). Meydan gün geçtikçe, kıymeti kendinden menkul akülü aydınlara kalacaktır. Dolayısıyla artık, anlamsız kelimelerin havada uçtuğu bir "Afazik kakofoni" ortama hakim hale gelecektir (tanıdık geliyor mu?).

Bulabildiğim son yol ise, lisan dediği-

miz aracın tabiatını anlamaktan geçer. Kullandığımız tanım ve kelimeler genelde tek bir anlama gelmez. Tek doğru anlamı bizim bildiğimiz anlamı olmayabilir ve genellikle de durum budur. Koşullara, bağlamlara ve kişilere göre, aynı kelimeler, farklı anlam bulutlarını ifade etmek için kullanılabilirler. Bunu bildiğiniz takdirde, kelimeler üzerinde kopan kavgalardan fayda ummanın da ne kadar beyhude bir beklenti olacağı kendiliğinden ortaya çıkar. Tanım aralığı belirlenemeyen kavramlar üzerinde tartışmak, E. F. Schumacher'in "ıraksayan sorunlar" diye nitelendirdiği sorunlar kapsamına girer ve çözüm kümeleri "sonsuz" dur. İkili "ya o/ya bu" mantığı çoğu zaman bu sorunların çözümünde yetersiz kalmaktadır (ya gericisin, ya da ilerici... neye göre?). Yeni bir araç olarak "hem/hem de" yaklaşımının, yani "sacıklı mantığın (fuzzy logic)" kullanılması, bir dereceye kadar da olsa, yeni bir düşünce yolu açması bakımından fayda sağlayabilir.

Buraya kadar bahsedilen çözümler elbette ki tek ve değişmez değil, çoğaltılabilirler ve bu mesele gündemimizde kaldıkça, üzerinde çalışıldıkça daha farklı ve etkili çözüm yollarının bulunabileceğine inanıyorum.

HASRET

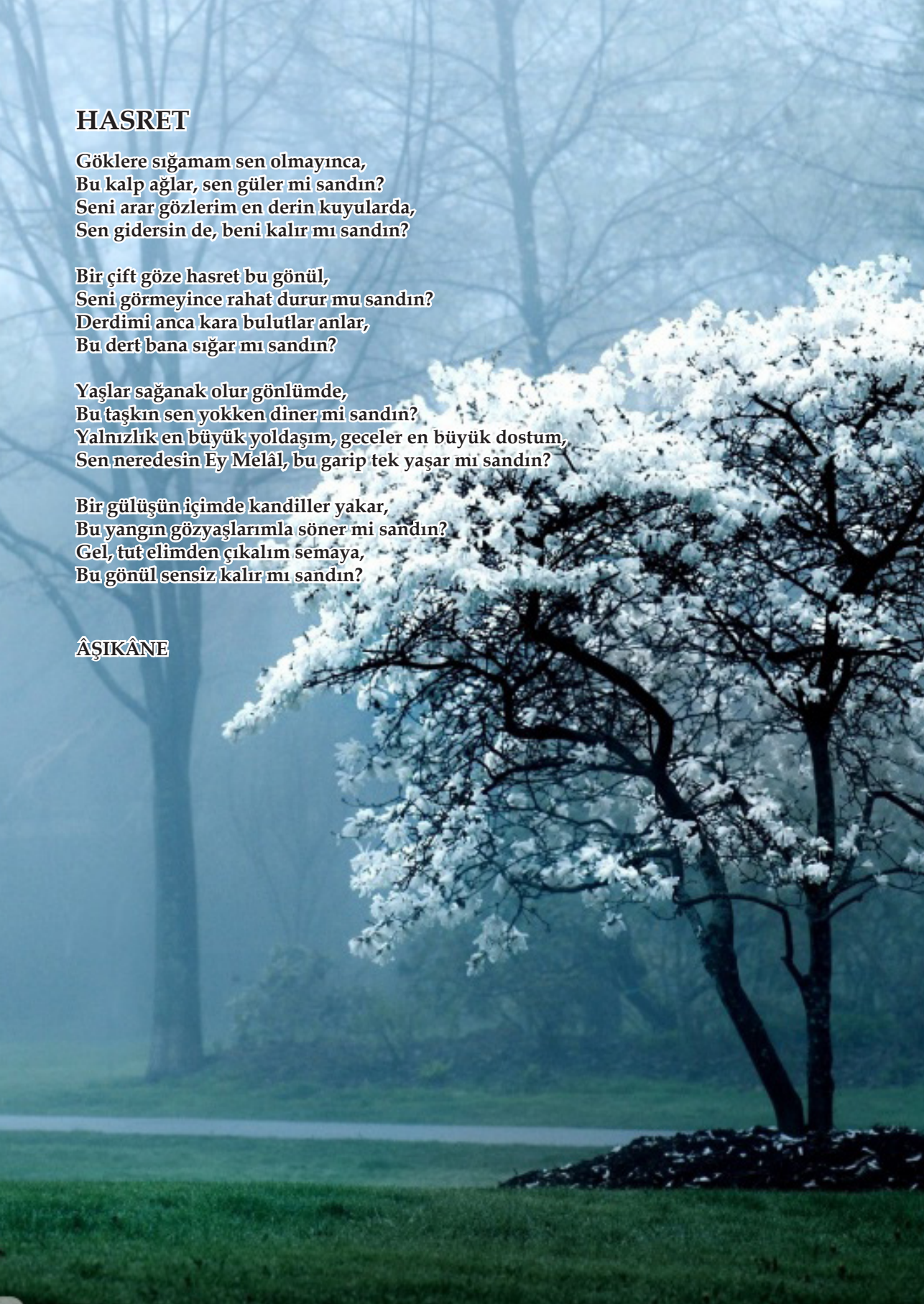
Göklere sığamam sen olmayınca,
Bu kalp ağlar, sen güler mi sandın?
Seni arar gözlerim en derin kuyularda,
Sen gidersin de, beni kalır mı sandın?

Bir çift göze hasret bu gönül,
Seni görmeyince rahat durur mu sandın?
Derdimi anca kara bulutlar anlar,
Bu dert bana sığar mı sandın?

Yaşlar sağanak olur gönlümde,
Bu taşkın sen yokken dîner mi sandın?
Yalnızlık en büyük yoldaşım, geceler en büyük dostum,
Sen neredesin Ey Melâl, bu garip tek yaşar mı sandın?

Bir gülüşün içimde kandiller yakar,
Bu yangın gözyaşlarımla söner mi sandın?
Gel, tut elimden çikalım semaya,
Bu gönül sensiz kalır mı sandın?

ÂŞİKÂNE

YAKARISLAR

-Faruk Nafiz Çamlıbel üstada saygılarımla-

Zaman bir kuş gibi çırpıyor ellerimde
Bir şarkı dinliyorum bir yosmanın sesinden
Ve bir an bekliyorum gözlerin gözlerimde
Umudun katre katre tutarak ensesinden

Mimozalar dererek şarkılar söylüyorum
Bir çılgın hilkatiyle öperek ellerini
Mahzun ve biçareyim! Gelmeni istiyorum
Ne olur bak yüzüme ne olur kırma beni

SANTURİ

